

Bedevaartstraat (Tielt, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2016K55

December 2016 – januari 2017

ARCHEOLOGIENOTA met uitgesteld traject

BUREAUONDERZOEK (FASE 0)

DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Janiek De Gryse, Clara Thys, Joren De Tollenaere, Aaron Willaert
Wetenschappelijke begeleiding: Dieter Demey

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2016

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek	5
1.1 Beschrijvend gedeelte	5
1.1.1 Administratieve gegevens	5
1.1.2 Juridische context	7
1.1.3 Randvoorwaarden	7
1.1.4 Onderzoekskader	7
1.1.5 Ruimtelijke situering	7
1.1.6 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief	9
1.1.7 Archeologisch potentieel	11
1.1.7.1 <i>Methode</i>	11
1.1.7.2 <i>Fysisch geografische situatie</i>	11
1.1.7.3 <i>Bekende archeologische vindplaatsen</i>	11
1.1.7.4 <i>Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader</i>	11
1.1.7.5 <i>Verstoringshistoriek</i>	12
1.2 Assessmentrapport	13
1.2.1 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens	13
1.2.1.1 <i>Traditionele landschappenkaart (geomorfologie)</i>	14
1.2.1.2 <i>Geologie</i>	15
1.2.1.2.1 Tertiair	15
1.2.1.2.2 Quartair	16
1.2.1.3 <i>Bodem</i>	17
1.2.1.3.1 Bodemtypes	17
1.2.1.3.2 Bodemerosie	18
1.2.1.4 <i>Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop</i>	19
1.2.1.5 <i>Hydrografie</i>	21
1.2.2 Gekende archeologische waarden	22
1.2.2.1 <i>Historisch en cartografisch onderzoek</i>	22
1.2.2.1.1 Historische achtergrond	22
1.2.2.1.2 Historische kaarten	23
1.2.2.1.3 Huidige gebruik en verstoringen	25
1.2.2.2 <i>Beschrijving van de gekende archeologische waarden</i>	28
1.2.2.3 <i>Projectgebied gesitueerd ten aanzien van zijn landschappelijk en culturele kader</i>	30
1.3 Conclusie en syntheseplan	31
1.3.1 Samenvatting gericht op een gespecialiseerd publiek	32

1.3.2	Samenvatting gericht op een niet-gespecialiseerd publiek	32
Deel 3:	Bibliografie.....	33
Deel 4:	Bijlagen.....	34

FIGURENLIJST (2016K55)

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).....	6
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).....	6
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt)	8
Figuur 4: visualisatie van de geplande werken (zie ook bijlage).....	10
Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de traditionele landschappenkaart (bron: Geopunt).....	14
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (bron: Geopunt).....	15
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (bron: Geopunt).....	16
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (bron: Geopunt).....	17
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel (2017) (bron: Geopunt).....	18
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt). 19	
Figuur 11: Hoogteverloop van het projectgebied (van west naar oost) volgens de profiellijn weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).....	20
Figuur 12: Projectgebied weergegeven met de verschillende waterlopen op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).	21
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt)	23
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (bron: Geopunt)	24
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Popp-kaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt)	25
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt)	26
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt)	26
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	27
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt)	27
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België met aanduiding van de CAI-polygonen (Bron: Geopunt)	28
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België t.a.v zijn cultuurhistorisch kader (Bron: Geoportaal).....	30
Figuur 22: Synthesepan.....	32

TABELLENLIJST (2016K55)

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	5
Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....	13
Tabel 3: Overzicht van de aanwezige CAI.	28

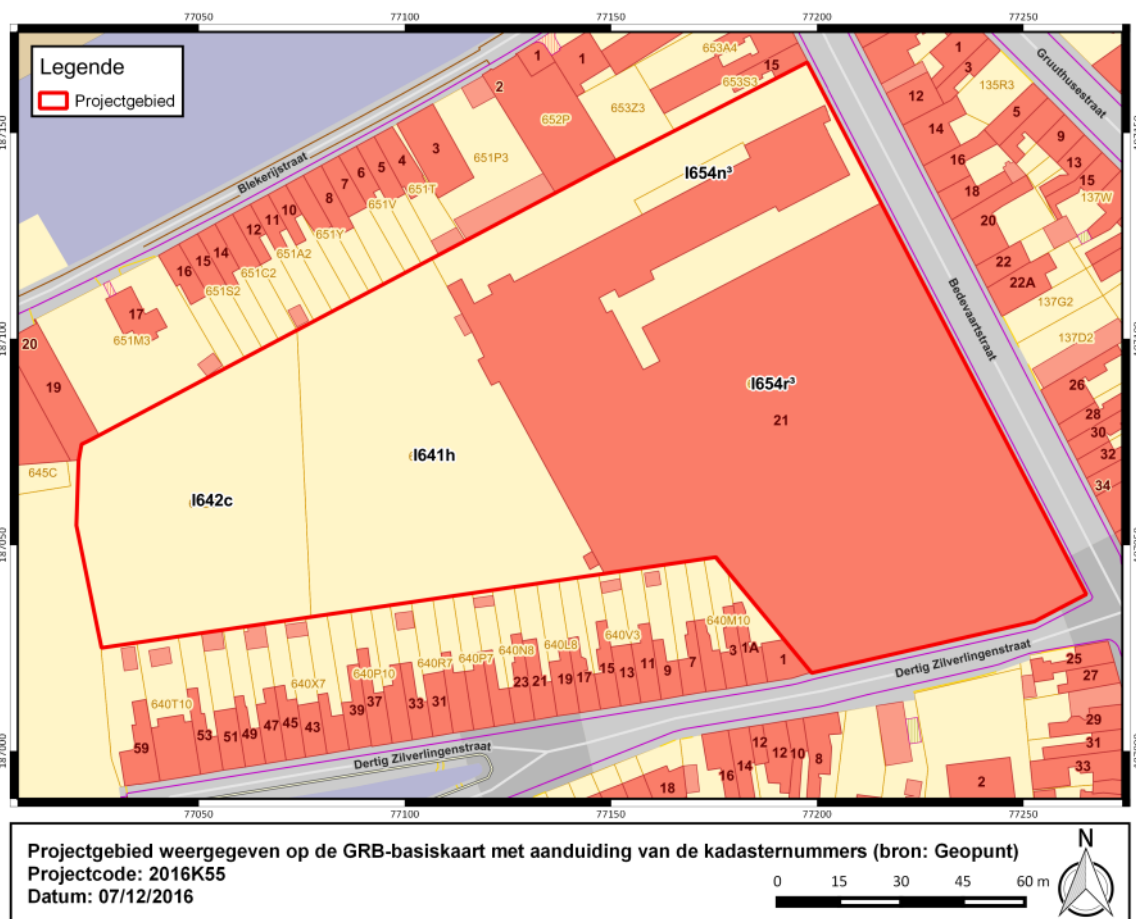
Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) Projectcode	2016K55	
b) Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan	/	
c) De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	Janiek De Gryse OE/ERK/Archeoloog/2015/00043	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Tielt
	Deelgemeente	/
	Postcode	8700
	Adres	Bedevaartstraat
	Toponiem	Bedevaartstraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 76865 Y _{min} = 186901 X _{max} = 77288 Y _{max} = 187195
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Tielt Afdeling 3 Sectie I; nr's: 642c, 641h, 654r ³ , 654n ³ Figuur 1	
f) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
g) De begin- en einddatum van de uitvoering van het onderzoek	December 2016 – januari 2017	
h) De relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed die van toepassing zijn op het onderzochte gebied, de eventuele archeologische site en het onderzoek zelf	Bureauonderzoek	
i) Overzichtsplan met afbakening van verstoorde zones	Nvt	

1.1.2 Juridische context

Het projectgebied bevindt zich volgens het gewestplan in een gebied bestemd als woonzone. Het projectgebied bevindt zich bovendien noch in een archeologische site, noch in een archeologisch vastgestelde zone, noch in een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande verkavelingvergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 2 ha; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.1.3 Randvoorwaarden

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel onmogelijk of juridisch, economisch of maatschappelijk onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning of verkavelingsvergunning.

De argumentatie voor uitgesteld vooronderzoek is tweeledig:

- Maatschappelijk: het bodemsaneringsproject dat grenst aan het onderzoeksgebied wordt uitgevoerd in juni/juli 2017. Uit gezondheidsvoorzorg zou men verkiezen hier geen enkel risico in te nemen en de archeologische prospectie uit testellen tot na deze saneringswerken.
- Onmogelijk: het westelijke deel van het projectgebied is bebouwd (een weverij). Na afbraak van de weverij tot en met vloerplaat, dient ook hier een proefsleuvenonderzoek te worden uitgevoerd.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.1.4 Onderzoekskader

Aanleiding van onderhavig bureauonderzoek vormt de geplande realisatie van een verkavelingsproject. Het projectgebied wordt in deze studie Tielt Bedevaartstraat genoemd.

Met onderhavig bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid.

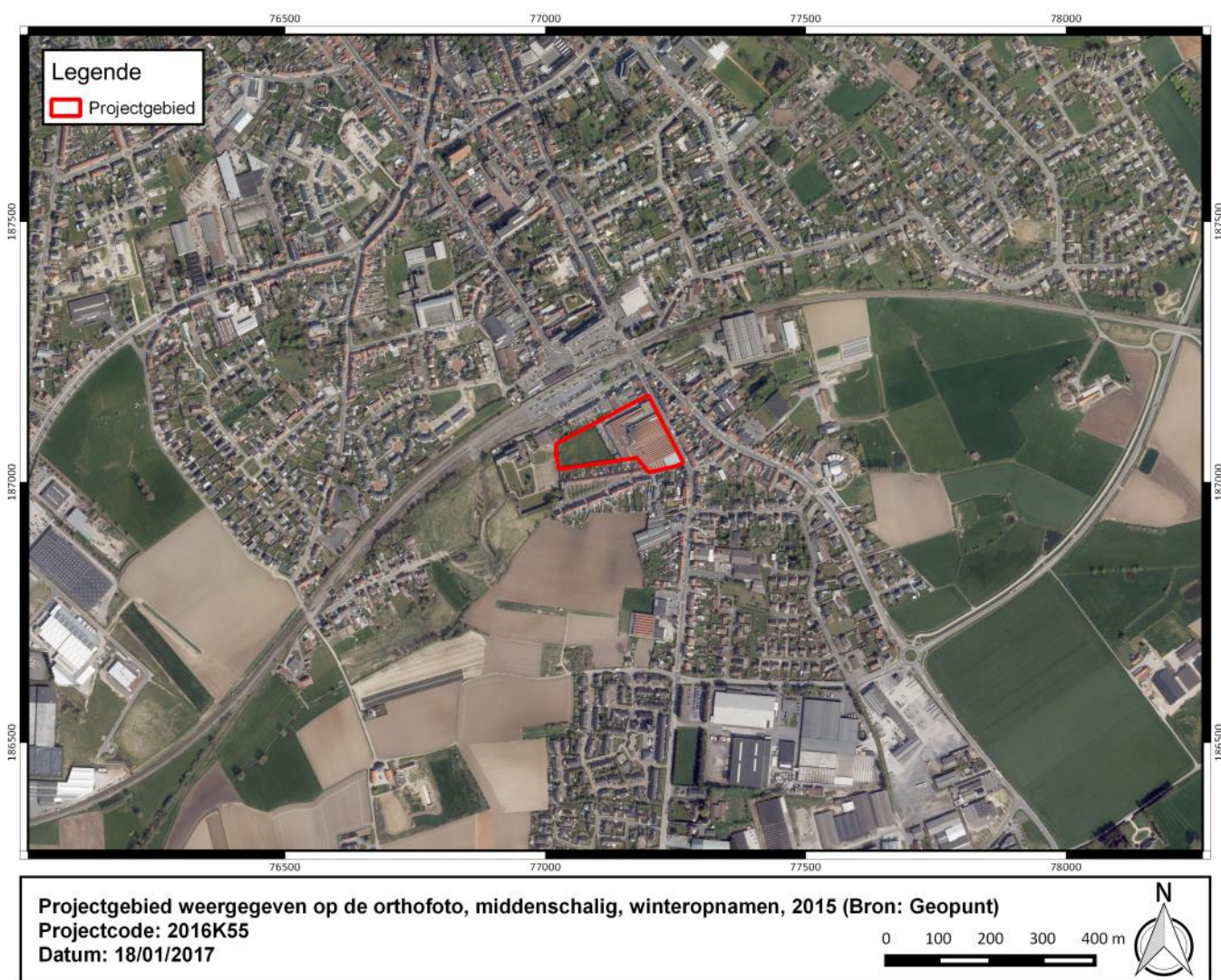
Het archeologisch vooronderzoek betracht vooreerst archeologische artefacten en sites op te sporen binnen de grenzen van Tielt Bedevaartstraat. Finaal formuleert het archeologisch vooronderzoek een beargumenteerde inschatting van het potentieel voor kennisvermeerdering van eventueel aanwezige archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied en hoe hiermee om te gaan in het kader van de planuitvoering.

In het verleden werd geen archeologisch onderzoek uitgevoerd binnen de grenzen van het plangebied.

1.1.5 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in Tielt in de provincie West-Vlaanderen. Tielt ligt ongeveer in het middelpunt van de driehoek gevormd door Brugge (op 28,5 km), Kortrijk (op 25 km) en de Oost-Vlaamse provinciehoofdstad Gent (op 33km). In het oosten grenst de locatie aan de Bedevaartstraat.

Net ten noorden van de locatie loopt de Spoorweg van Lichtervelde naar Deinze en de dorpskern situeert zich ca. 2,5 km ten noorden.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt)

1.1.6 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief

In de projectzone wordt een verkaveling van 47 loten gerealiseerd met de aanleg van wegenis alsook een gescheiden rioleringsstelsel.

De verkaveling betreft het invullen van een voormalige bedrijfssite aan de zuidelijke grens van de bebouwde kom van de stad Tielt. De aanvraag bevindt zich langs de Bedevaartstraat. De nieuwe wegenis wordt aangesloten op de Bedevaartstraat.

De verkaveling is de invulling van een binnengebied in de stad Tielt (ongeveer 2,0 ha). Ze is gelegen aan de zuidelijke rand van de bebouwde kom van Tielt. Het gebied wordt omsloten door de Bedevaartstraat, Blekerijstraat en de Dertig Zilverlingenstraat. Langs deze wegen bevinden zich hoofdzakelijk rijwoningen. In westelijke richting wordt de verkaveling begrensd door een braak liggend perceel. In zuidelijke richting wordt de verkaveling begrensd door rijwoningen van de Dertig Zilverlingenstraat. De wegenis van de verkaveling wordt aangesloten (voor fietsers en voetgangers) aan de bestaande paden van de Bedevaartstraat en Dertig Zilverlingenstraat.

Het terrein zelf is deels bebouwd. Langs de Bedevaartstraat bevindt zich een bedrijfsgebouw (weverij). In het bedrijfsgebouw bevindt zich nog een ingebouwde elektriciteitscabine. Verder bevinden zich op het terrein nog enkele kleinere losstaande constructies. Alle gebouwen op de site worden gesloopt. De sloopaanvraag maakt deel uit van deze verkavelingsaanvraag. Het overige deel van het terrein kan worden beschouwd als grasland.

De ontworpen maaiveldpeilen ter hoogte van het grasland sluiten aan bij de bestaande maaiveldpeilen. De ontworpen maaiveldpeilen ter hoogte van de bedrijfswoning proberen zo goed mogelijk de natuurlijke helling te volgen, gezien er geen peilen gekend zijn van binnen het bedrijfsgebouw.

Er zijn geen belangrijke vegetaties aanwezig op het perceel.

Totale oppervlakte van het plangebied (incl. weverij): ca. 20000 m²

Totale oppervlakte van de te slopen weverij: 14000m²

Figuur 4: visualisatie van de geplande werken (zie ook bijlage).

1.1.7 Archeologisch potentieel

1.1.7.1 Methode

Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

1.1.7.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen. De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad van het archeologische erfgoed.

Volgend kaartmateriaal werd geconsulteerd t.b.v. de aardkundige analyse van de projectlocatie:

- Tertiair geologische kaart van Vlaanderen
- Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart
- Geomorfologische kaart

1.1.7.3 Bekende archeologische vindplaatsen

Dit wijst op vindplaatsen waar de fysieke neerslag van menselijke activiteiten uit het verleden reeds werd vastgesteld en gedocumenteerd. Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd.

1.1.7.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties.

Om bij deze casus inzicht te verwerven over de archeologische indicatoren in het plangebied werd onderstaand historisch kaartmateriaal geanalyseerd:

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1841
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)

Op basis van dit kaartmateriaal kan het landgebruik vanaf de tweede helft van de 18de eeuw vastgesteld worden en de eventuele gevolgen ervan op het archeologisch bodemarchief ingeschat worden.

Deze gegevens werden aangevuld met informatie afkomstig uit archeologische en historische literatuur, daarnaast is ook gebruik gemaakt van data over de lokale toponymie en geschiedenis.

De keuze van de bronnen is gebaseerd op graad van relevantie en toegankelijkheid.

Om het cultuurhistorische kader van het projectgebied in kaart te brengen, werd het kaartmateriaal beschikbaar op Geoportaal geconsulteerd.

1.1.7.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van de planlocatie bepaalt in belangrijke mate de gaafheid en bewaringsgraad van het archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, verslagen van bodemonderzoeken of informatie uit de aardwetenschappelijke kaarten een grote rol spelen bij het correct inschatten van de aanwezigheid en van de bewaringstoestand van de archeologische resten.

1.2 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

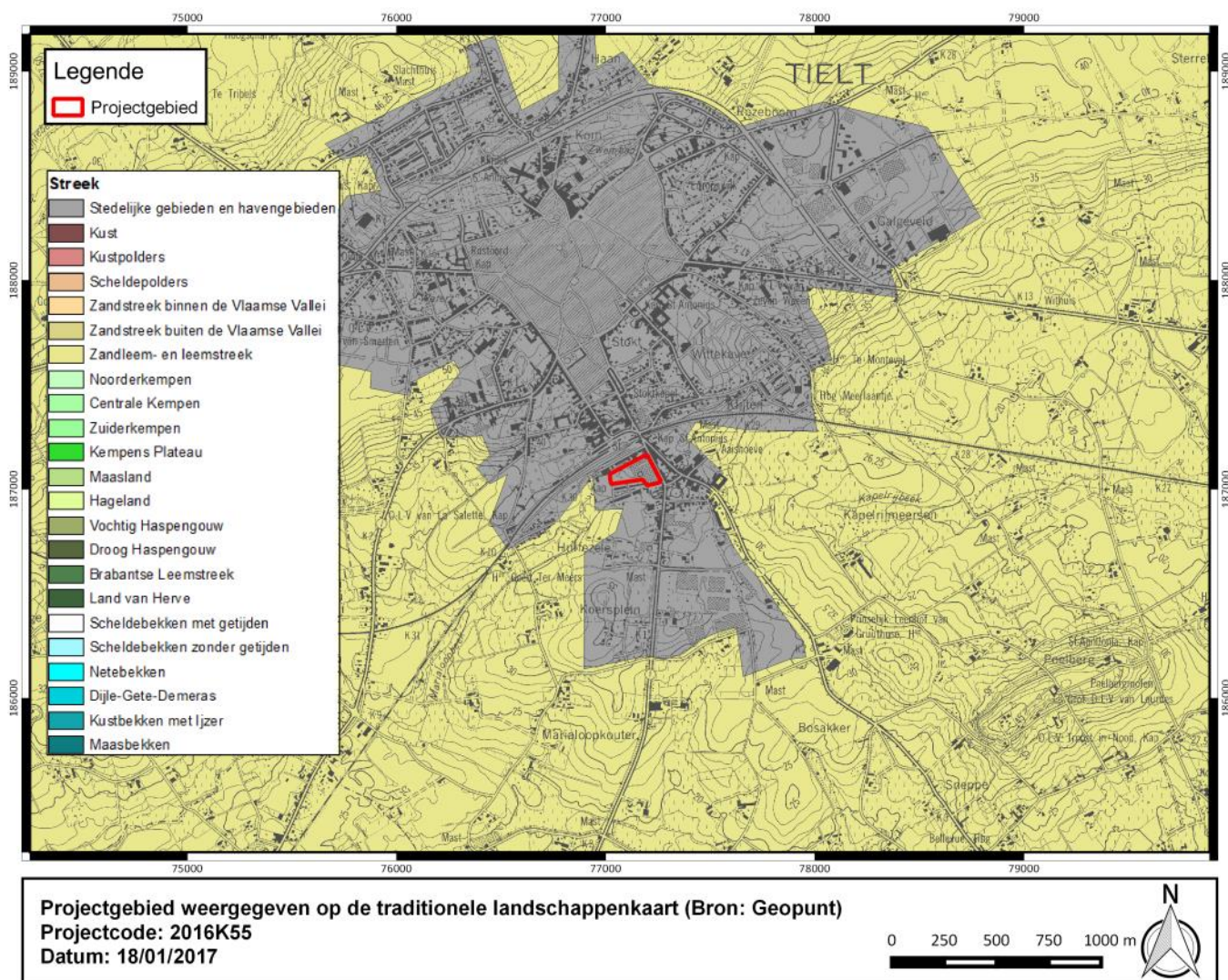
1.2.1 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	Informatie
Traditionele landschappenkaart	Zandleem- en leemstreek
Tertiair	Lid van Egem (Formatie van Tielt)
Quartair	Type 1: eolische afzetting
Bodemtypes	OB
Potentiële bodemerosie	Zeer laag
Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen	Gemiddelde hoogte ca. 34 m TAW, net ten zuiden van de cuesta van Tielt
Hydrografie	Leiebekken (Benedenleie) Waterlopen: Marialoopbeek en Speibeek

1.2.1.1 Traditionele landschappenkaart (geomorfologie)

Het projectgebied is gelegen in stedelijke gebieden en havengebieden.

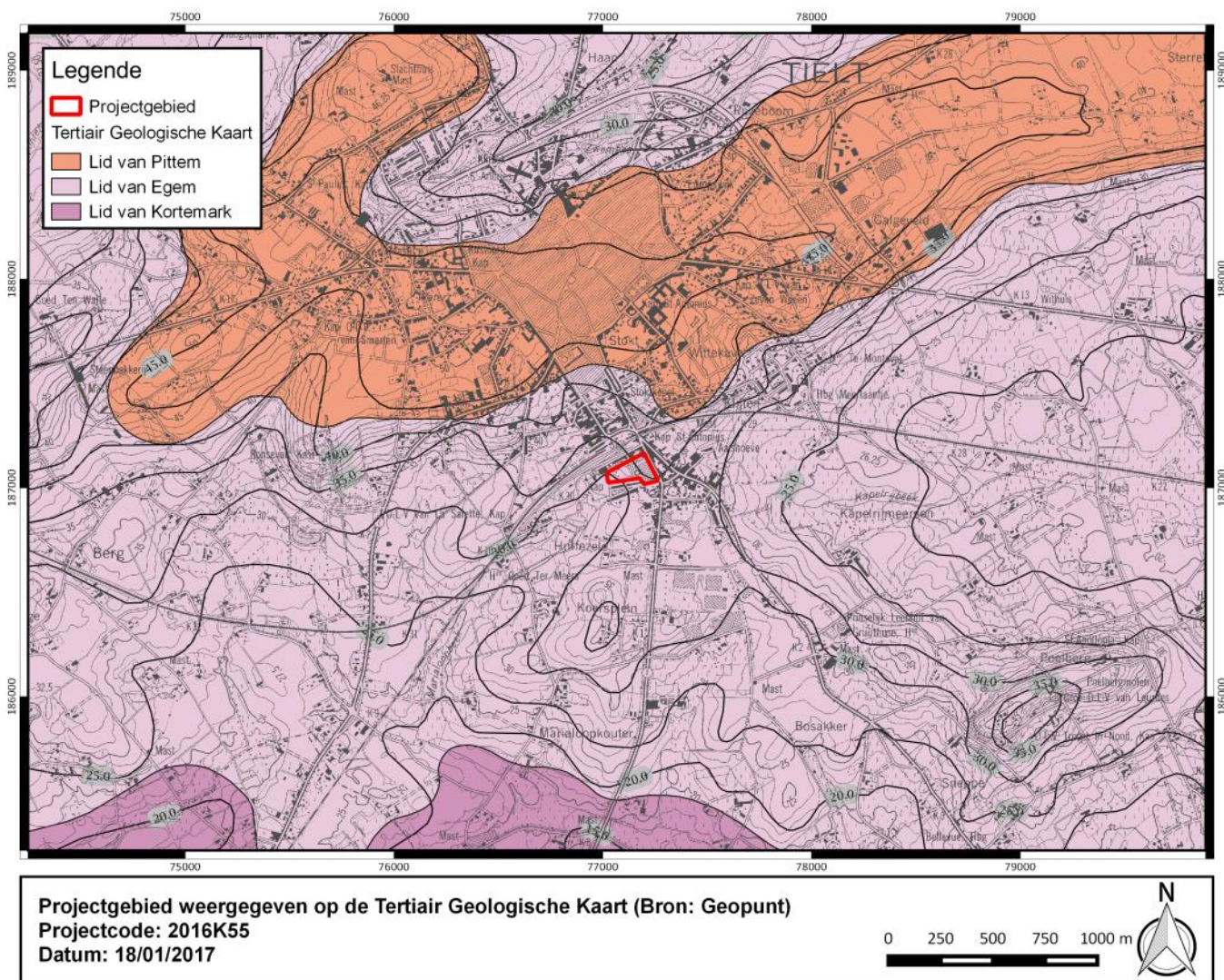
Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de traditionele landschappenkaart (bron: Geopunt).

1.2.1.2 Geologie

1.2.1.2.1 Tertiair

Het projectgebied is gelegen in het Lid van Egem (Formatie van Tielt). De Formatie van Tielt bestaat uit een fijn zandig en zandig marien sediment.

Het lid van Egem bestaat uit een glimmer- en glauconiethoudend zeer fijn zand dat grover wordt naar boven toe. Het is tevens afgezet in ondiepe-mariene omstandigheden.

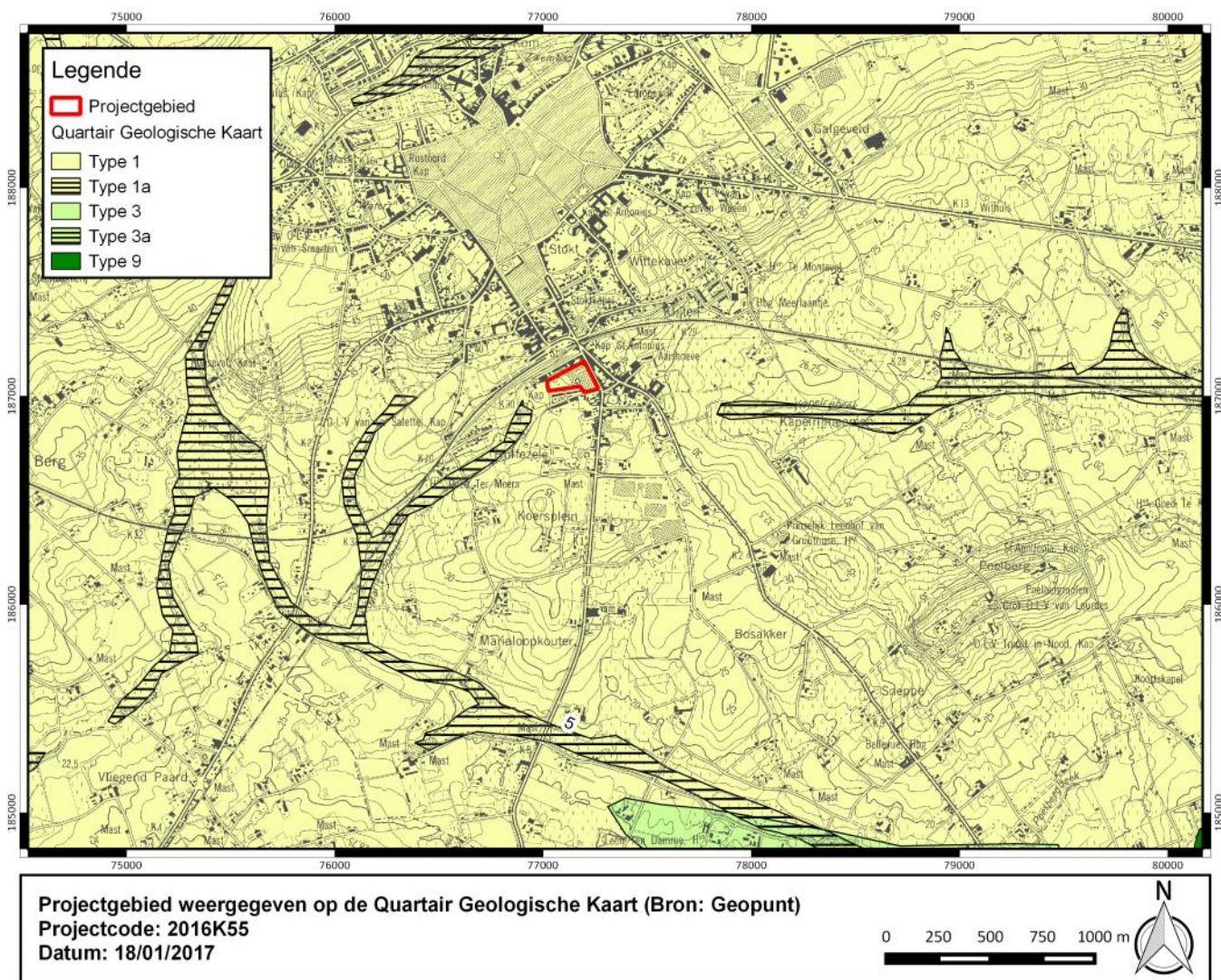

Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (bron: Geopunt).

1.2.1.2.2 Quartair

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 1**. Dit type bestaat uit een eolisch afgezet zand tot zandleem uit het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen. Er kunnen eventueel hellingsafzettingen in voorkomen uit het Quartair.

In het zuidwesten is het **Type 1a** aanwezig wat wijst op fluviale afzettingen van het Weichseliaan onder het dekzand en fluviale afzettingen van het Holoceen bovenop het eolische dek.

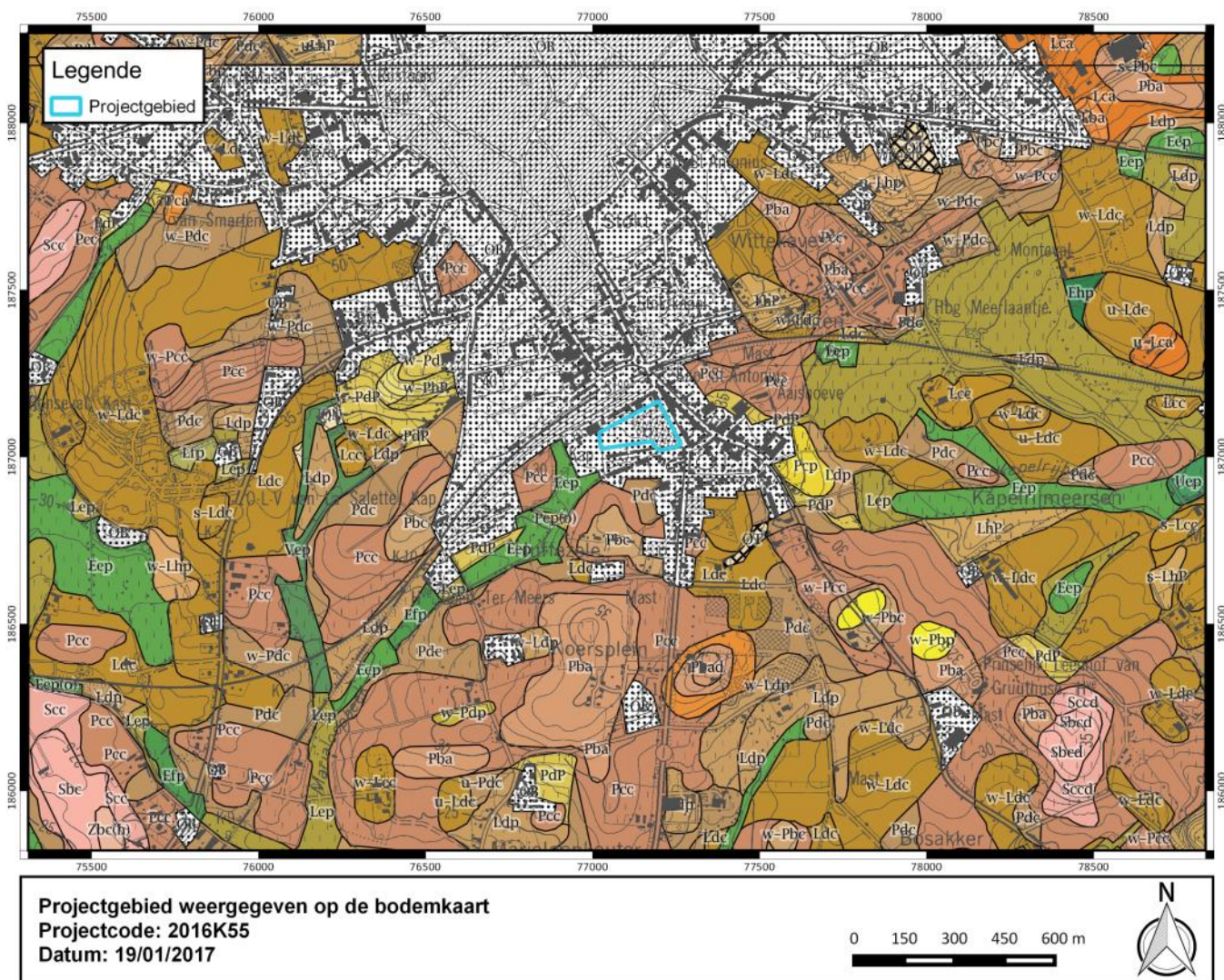

Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (bron: Geopunt).

1.2.1.3 Bodem

1.2.1.3.1 Bodemtypes

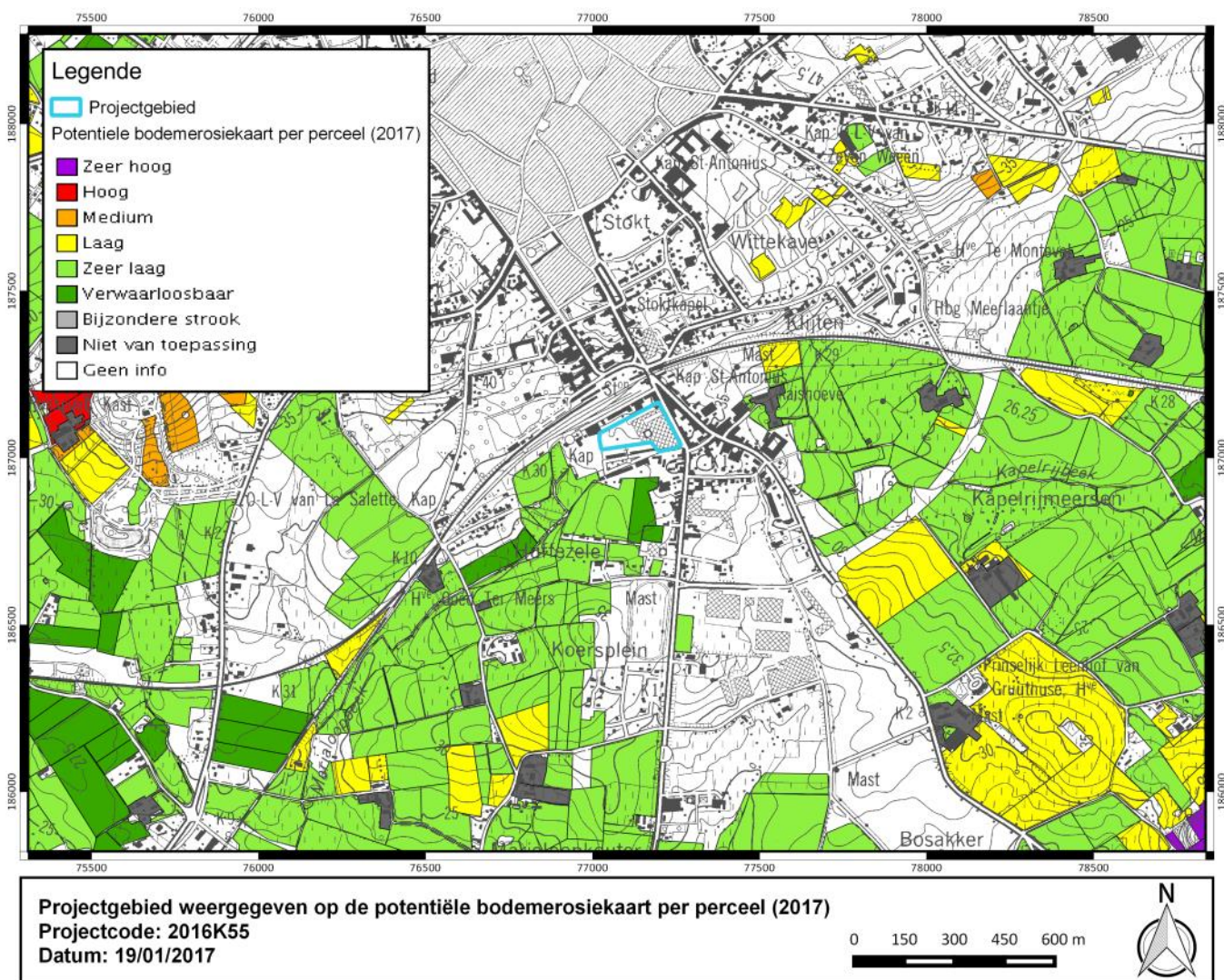
Het projectgebied is gelegen in kunstmatige grond, bebouwd (OB). Aan de zuidwest zijde snijdt het projectgebied een sterk gleyige kleibodem zonder profiel. Het kent een humeuze bovengrond die donker grijsbruin is met roest en heeft een blauwgrijze reductiehorizont beginnend vanaf 100 cm. Deze bodem is kenmerkend voor fluviatiele afzettingen en is een bevestiging van de gekarteerde fluviatiele Quartaire afzettingen. Naast de kleiige bodem komen lichte zandleembodems voor die matig droog tot matig nat zijn met een verbrokkelde, gevlekte textuur B horizont. Dit is een kenmerkende bodem voor zandleem.

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (bron: Geopunt).

1.2.1.3.2 Bodemerosie

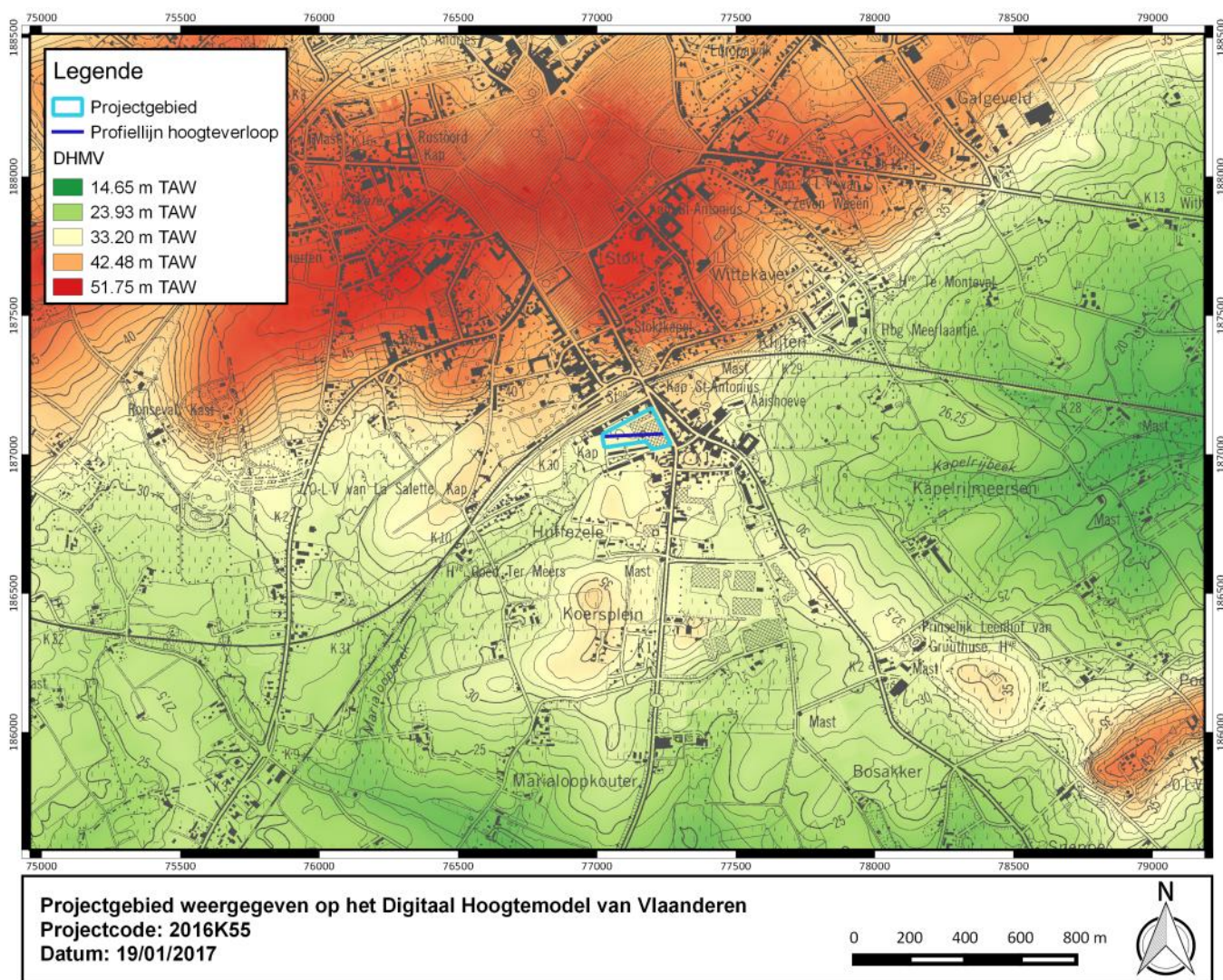
De potentiële bodemerosie is niet gekend voor het projectgebied maar kan afgeleid worden uit de omliggende percelen. Hierbij kan gezien worden dat de potentiële bodemerosie eerder laag tot verwaarloosbaar zal zijn.

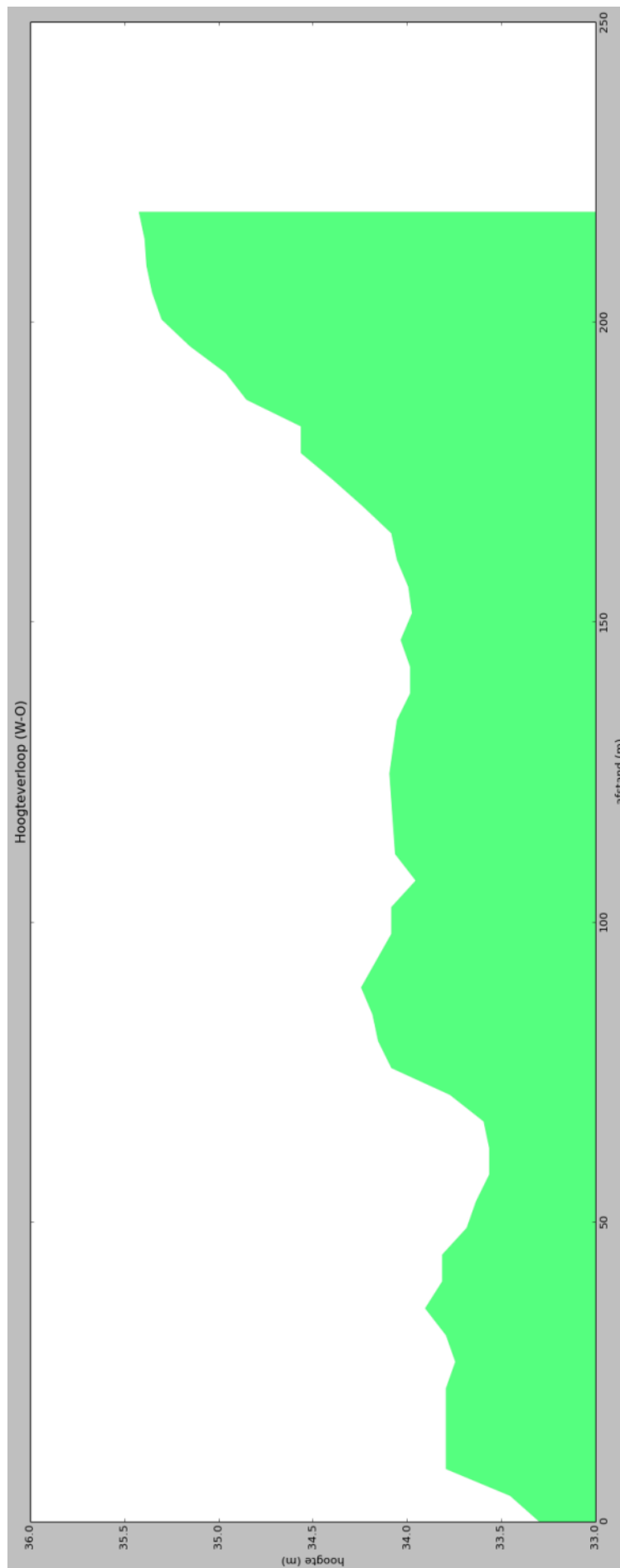
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel (2017) (bron: Geopunt).

1.2.1.4 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop

Het projectgebied ligt net aan de zuidrand van de cuesta van Tielt. De cuesta kent een zachte noordhelling met een steile zuidrand. Deze is ontstaan door insnijding en bestaat uit jongere Tertiaire afzettingen. Het Quartair bestaat voornamelijk uit lichte zandleem tot zandleem op de cuesta. De hoogte van de cuesta rijkt boven de 50 m TAW en staat in schril contrast met de lager gelegen delen die ca. 15 m TAW bedragen. De gemiddelde hoogte van het projectgebied bedraagt ca. 34 m TAW en kent een hoogteverschil van ca. 4 m. Het projectgebied maakt geen deel uit van de cuesta maar ligt nog steeds op een heuvel of uitloper naast een beekdal die de afwatering van de cuesta verzorgt.

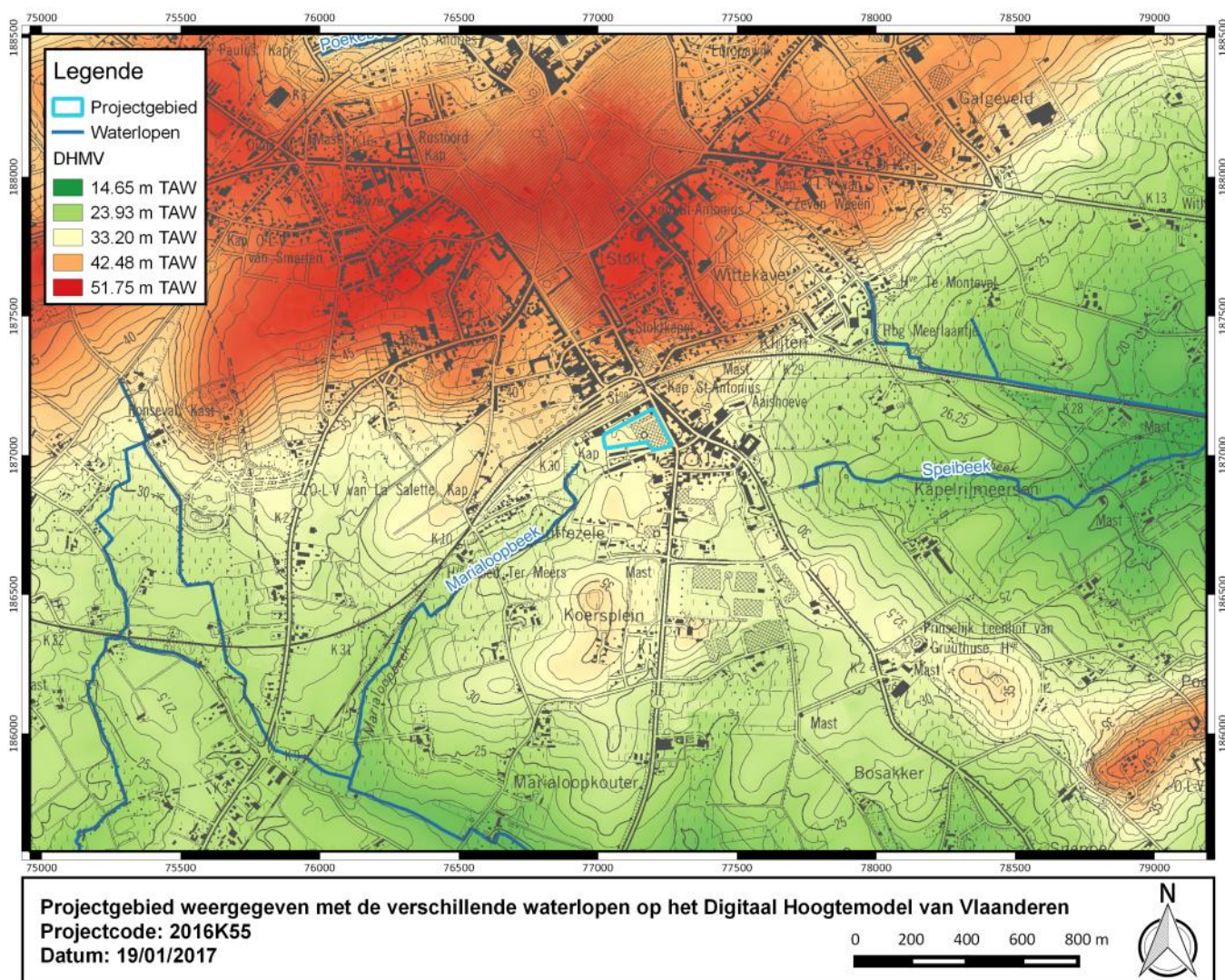
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).

Figuur 11: Hoogteverloop van het projectgebied (van west naar oost) volgens de profiellijn weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).

1.2.1.5 Hydrografie

Het projectgebied ligt in het Leiebekken (deelbekken Benedenleie). Aan de zuidwest zijde van het projectgebied stroomt de Marialoopbeek terwijl aan de oostzijde de Speibeek stroomt.

Figuur 12: Projectgebied weergegeven met de verschillende waterlopen op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).

1.2.2 Gekende archeologische waarden

1.2.2.1 Historisch en cartografisch onderzoek

1.2.2.1.1 Historische achtergrond

Tielt is gelegen op een 50 meter hoge oost-west gerichte cuesta rug die zich uitstrekt van Vinkt over Aarsele naar Tielt. De ligging op deze cuesta rug bepaalde in belangrijke mate de oudste occupatiegeschiedenis. Silexartefacten uit het mesolithicum en het neolithicum wijzen op prehistorische bewoning op dit hoger gelegen gebied, o.m. ter hoogte van de Keidam en in de nabijheid van de bron van de Poekebeek. Archeologische vondsten uit 2005 wijzen tevens op vermoedelijke bewoning van de Tieltse heuvelkam in Gallo-Romeinse periode. Dit staft de hypothese dat de Romeinse diverticulum - van Blicquy tot Oudenburg - vanaf de Leie via de Tieltse hoogte naar de kust liep.

Vermoedelijk ontwikkelt zich vanaf de laat-karolingische periode in de omgeving van Tielt een cultuurlandschap dat wordt gekenmerkt door kouters, open akkerlandcomplexen en verspreide bewoningskernen. Langs de Poekebeek krijgt de Rikegemkouter vorm, die in de 9de eeuw in het bezit is van de abdij van Saint-Amand-les-Eaux. De periodiek overstroomde beekvalleien kennen een afwisselend bodemgebruik met beekdalbossen en meersen. Het grondgebied van Tielt behoort tot de Pagus Mempsisus. Graaf Boudewijn V voert een reorganisatie van het zijn graafschap door waardoor de pagi worden vervangen door kasselrijen. De 22 parochies van de Roede van Tielt maakten vanaf dan deel uit van de kasselrij Kortrijk. Op Tielt-buiten strekken zich gronden uit die ressorteren onder diverse heerlijkheden.

De oudste vermelding van Tielt dateert uit 1105. De stad kreeg stadsrechten in 1245 en bouwde in 1275 een Lakenhalle. Filips de Stoute geeft de stad in 1393 de toelating om een vrije jaarmarkt te houden. Tielt fungeert in de 14de eeuw als bevoorradingscentrum voor de linnenweverij in het Mandelgebied. De vlas-en garenmarkt ontwikkelt zich tot één der belangrijkste van de streek. In de 15de eeuw geniet Tielt reeds van een zekere vermaardheid en in de loop van de 16de eeuw slaagt de stad er in om zich te profileren als een marktcentrum voor de regionale linnennijverheid. Het accent van de weefnijverheid verschuift naar de productie van vlas en het bleken en verhandelen van lijnwaad. De groei van de economie gaat gepaard met een toename van het inwonersaantal tot ca. 2000-2500 inwoners. Omwille van plaatsgebrek wordt na goedkeuring door Keizer Karel in 1550 het Stoktgebied ten zuiden van de stad bij het schependom gevoegd. In 1565 krijgt de stad de toelating om een nieuwe blekerij te bouwen op de Stoktheide, Tielts eerste 'industriezone' waar zich naast vier steenovens ook vier molens bevinden.

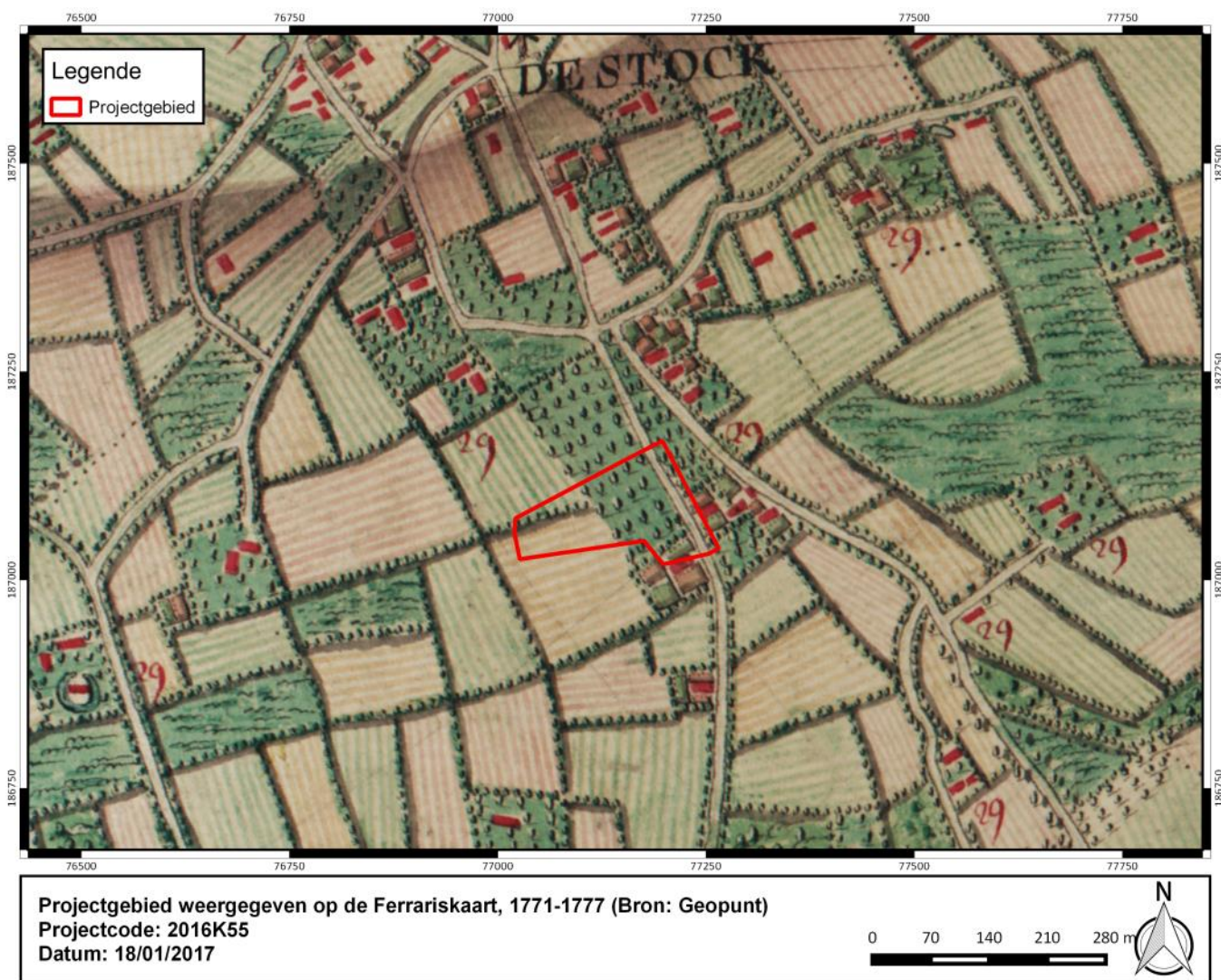
Tot het midden van de 18de eeuw is Tielt slechts via enkele landwegen bereikbaar. In de tweede helft van de 18de eeuw worden tal van verbindingswegen aangelegd waardoor de ontsluiting van Tielt een feit is en de stad uit haar economisch isolement kan treden. Nadat reeds in 1765 een geplaveide weg door het Stoktveld is getrokken, krijgt de huidige Grote Hulststraat in 1788 een bestrating, waardoor een deel van Tielt-buiten ten oosten van het Stokt bij het schependom wordt gevoegd en de verbinding wordt gemaakt met toegangswegen vanuit Oostrozebeke, Meulebeke en Wakken. (huidige Bedevaartstraat en Gruuthusestraat).

In de loop van de 18de eeuw gaat het bevolkingscijfer stelselmatig omhoog. Enkel de graancrisis (1740) en het Frans-Oostenrijks oorlogsgeweld zorgen voor enige stagnatie in de economie en de demografie. In 1780 komt de linnenblekerij ten zuiden van het Stokt in privéhanden. Na de bouw van het station van Tielt in 1860, op de plaats waar voornoemde blekerij gelegen was, ontwikkelt de omgeving van het projectgebied zich tot een groeipool voor nieuwe industrie. Aan de Bedevaartstraat worden enkele mechanische weverijen opgericht. In het begin van de 20ste eeuw zijn er tevens tal van herbergen

gevestigd. Thans heeft de straat voornamelijk een woonfunctie met enkele bedrijven aan de westzijde van de straat.

Gedurende de Eerste Wereldoorlog wordt Tielt de hoofdstad van het zogenaamde Etappengebied der 4^e Armee. Heel wat fabrieksgebouwen worden door de bezetter benut als herstelplaats voor geschut, magazijn en manege. Het Passionistinnenklooster nabij het projectgebied doet dienst als gevangenis. Door bombardementen worden het station en de zuidelijke vleugel van het Gildhof verwoest.¹

1.2.2.1.2 Historische kaarten

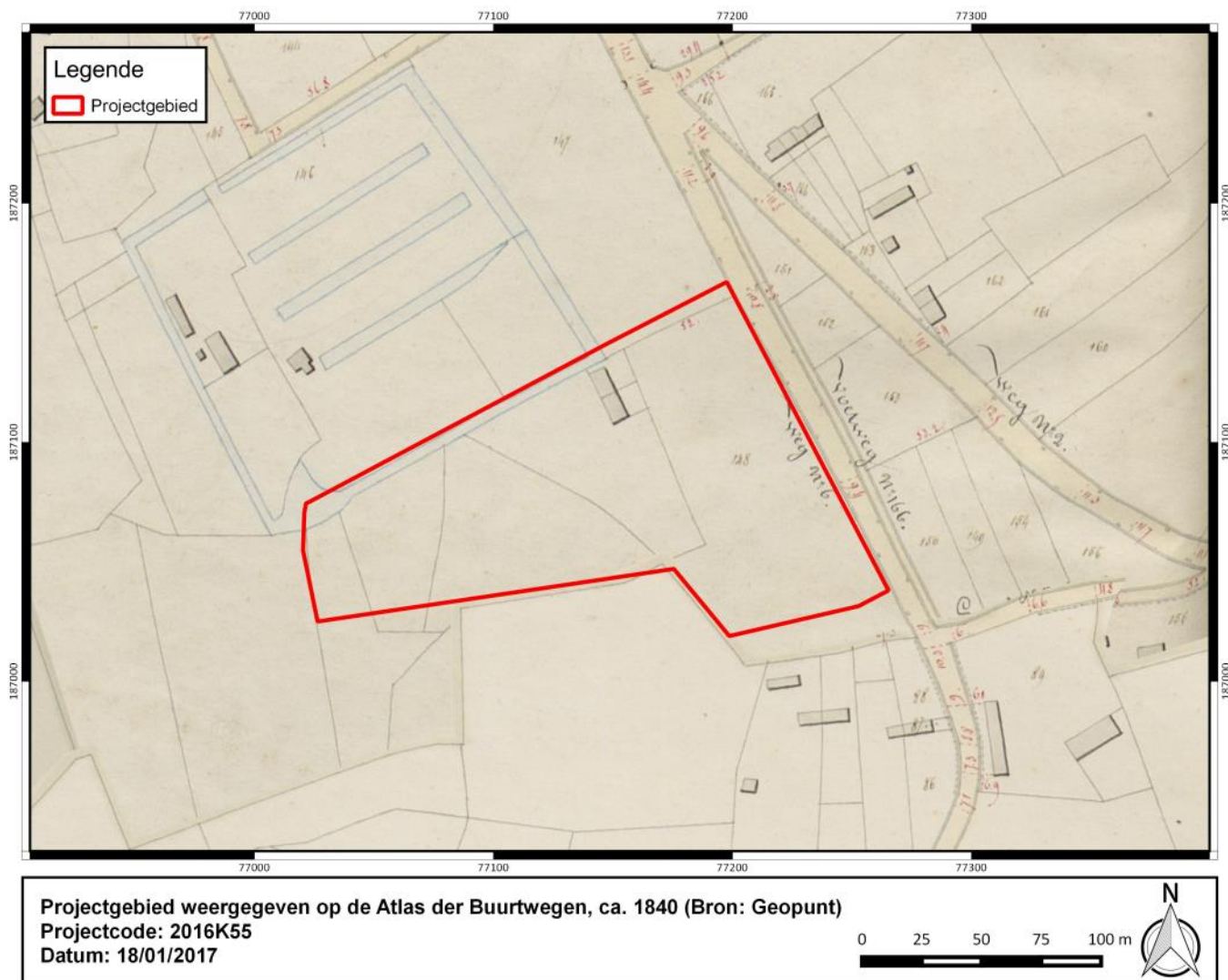

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt)

Het projectgebied is gelegen in een landelijk gebied in het gehucht 'De Stock'. Het oostelijk deel van de locatie wordt doorkruist door een weg. Gezien de locatie van deze weg op jongere kaarten is de aanwezigheid van de straat binnen het projectgebied allicht te wijten aan een lichte afwijking op de Ferrariskaart. Bijgevolg moet de weg mogelijks net ten oosten van de locatie gesitueerd worden. Er is tevens een beperkte vorm van bebouwing in het zuidoosten van het onderzoeksterrein. Het overige gebied bestaat uit landbouwgrond en een boomgaard. Het wegracé op de Ferrariskaart vertoont reeds veel gelijkenissen met het huidig stratenpatroon. Het tracé van de Bedevaartstraat en de Gruuthusestraat is reeds duidelijk merkbaar. De Bedevaartstraat wordt reeds aangeduid op de kaart van Hoeberghthende uit 1738. Samen met de pas in 1879 aangelegde steenweg vormt deze weg de

¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Tielt, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/122112> (geraadpleegd op 9 november 2016).

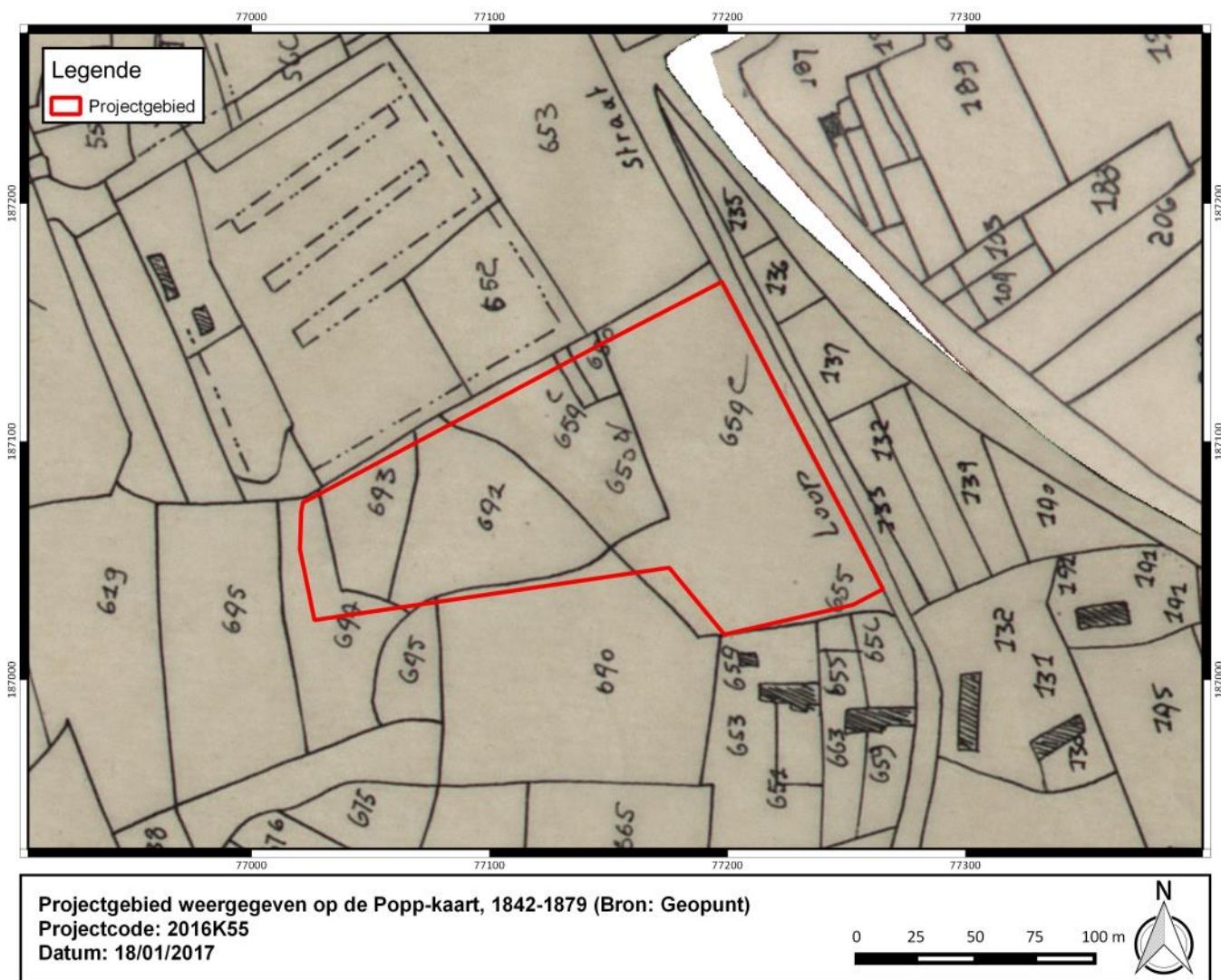
verbindingsweg naar het gehucht Marialoop (Meulebeke). De weg werd in 1635 aangeduid met de benaming "Dreve naer Maerloop".² De huidige benaming dateert van 1948 en verwijst naar de route waarlangs de inwoners van Tielt eeuwenlang naar de Meulebeekse Marialoopkapel (1443) trokken.

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (bron: Geopunt)

Er is een beperkte vorm van bebouwing in het noordelijk deel van het projectgebied. Ten noorden van het projectgebied situeert zich de stadsblekerij. Het stratenpatroon op de Atlas der Buurtwegen toont veel gelijkenissen met het huidige wegtracé. De oostzijde van de locatie grenst aan de huidige Bedevaartstraat. Er is verspreide bebouwing rondom het onderzoeksterrein.

² Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Bedevaartstraat, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/112456> (geraadpleegd op 8 november 2016).

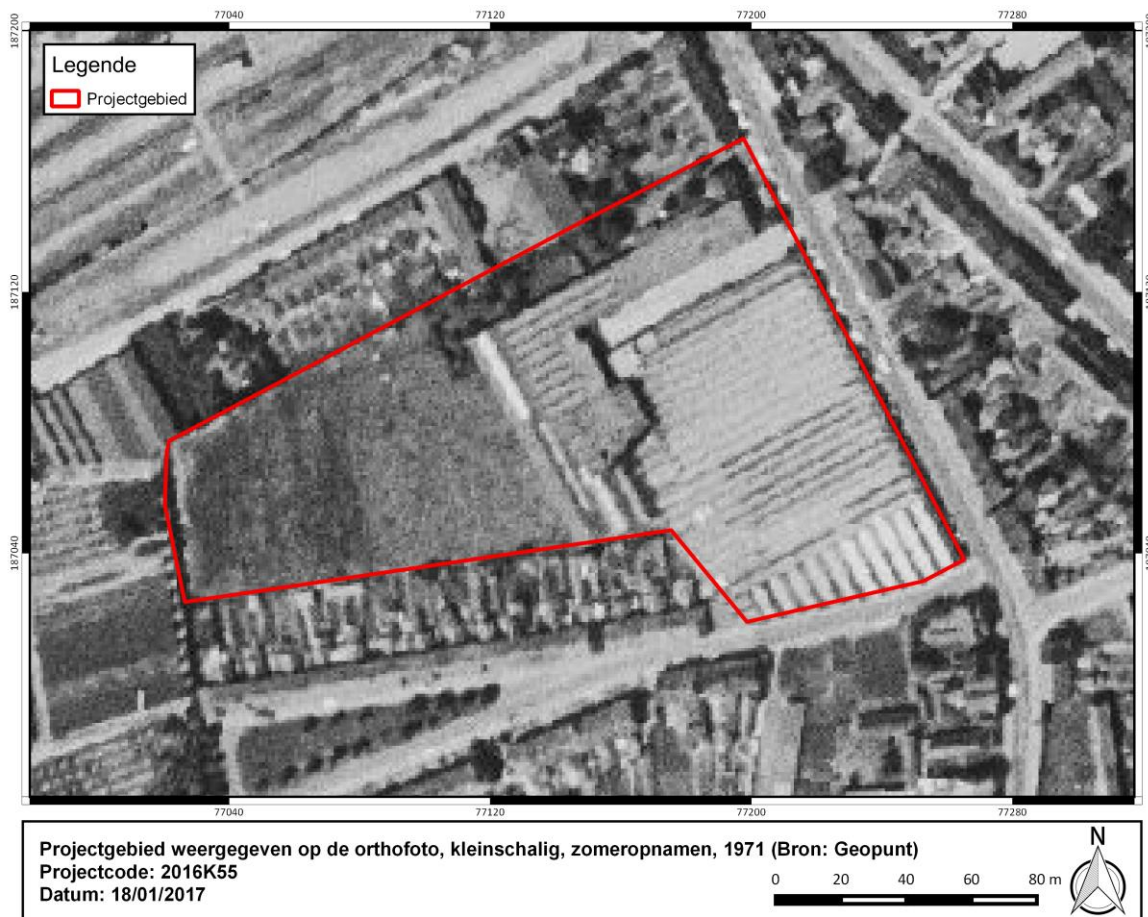
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Popp-kaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt)

De bebouwing in het noordelijk deel van het projectgebied is verdwenen. Er is verspreide bebouwing rondom het projectgebied en de locatie grenst in het oosten aan de huidige Bedevaartstraat, die op de Popp-kaart wordt aangeduid met Loopstraat (allicht afgeleid van Marialoopstraat). Het stratenpatroon vertoont veel gelijkenissen met het huidige wegtracé. Het station, dat in 1860 werd opgetrokken, is niet op de kaart aangeduid.

Bron	Jaartal	Historische Situatie
Kaart van Ferraris	1771-1777	Straat aan oostzijde (vermoedelijk te wijten aan onnauwkeurigheid), bebouwing in het zuidoosten
Atlas der Buurtwegen	1843-1845	Beperkte bebouwing in het noordelijk deel
Popp Kadasterkaarten	1842-1879	Geen bebouwing

1.2.2.1.3 Huidige gebruik en verstoringen

Er is weinig evolutie tussen de orthofoto van 1971 en de orthofoto van 2015. Op het oostelijk deel van de locatie staan de gebouwen van de Weverij van Male, die werd opgericht in 1906-1907. Op de orthofoto van 2015 situeert er zich een parking net ten westen van deze gebouwen. Het westelijk deel van het projectgebied bestond uit akkerland tot de orthofoto van 2000-2003, en bestaat thans uit braakliggend grasland.

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt)

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt)

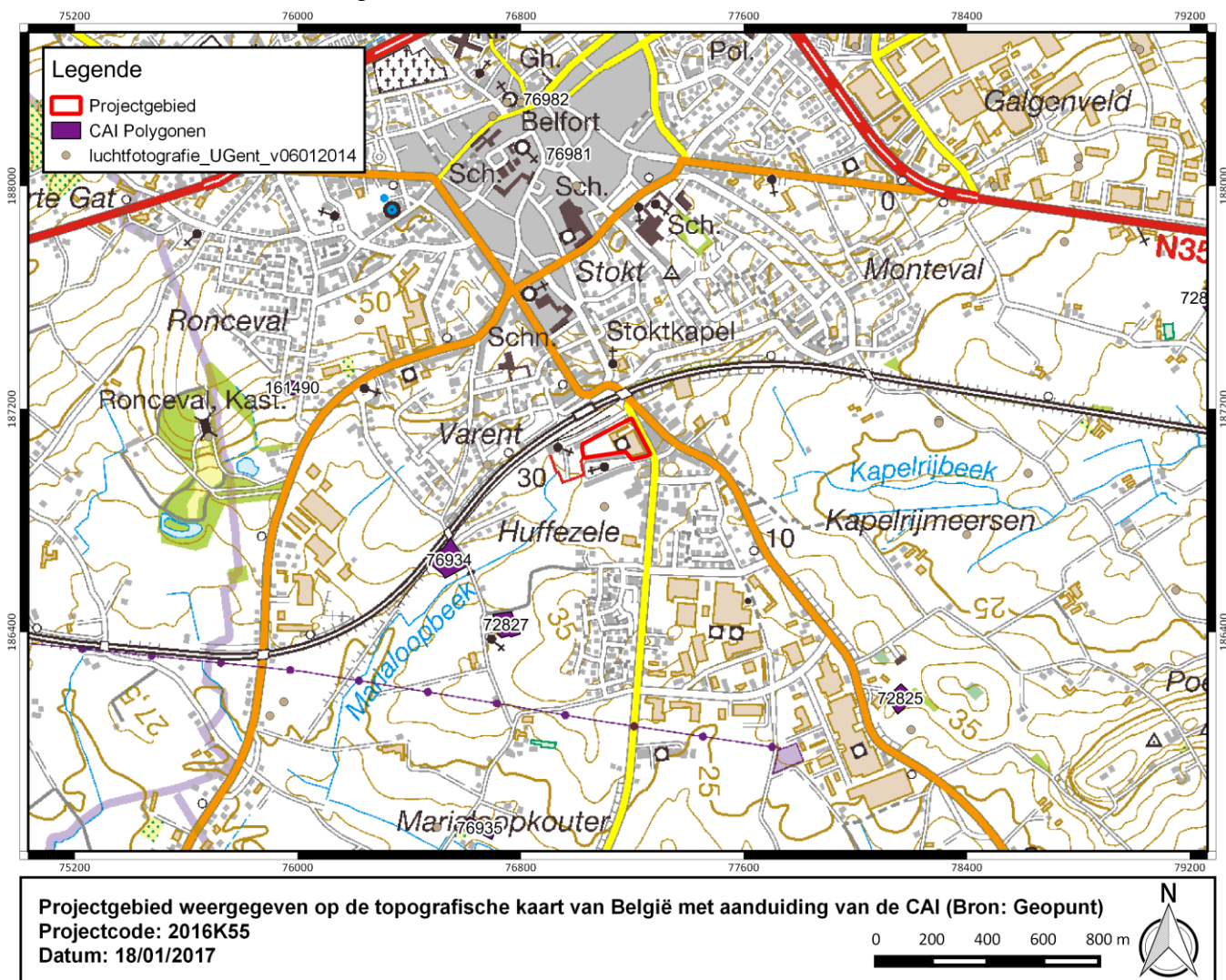
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt)

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt)

1.2.2.2 Beschrijving van de gekende archeologische waarden

Voor het onderzoeksgebied werden in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van Onroerend Erfgoed in de nabije omgeving volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld:

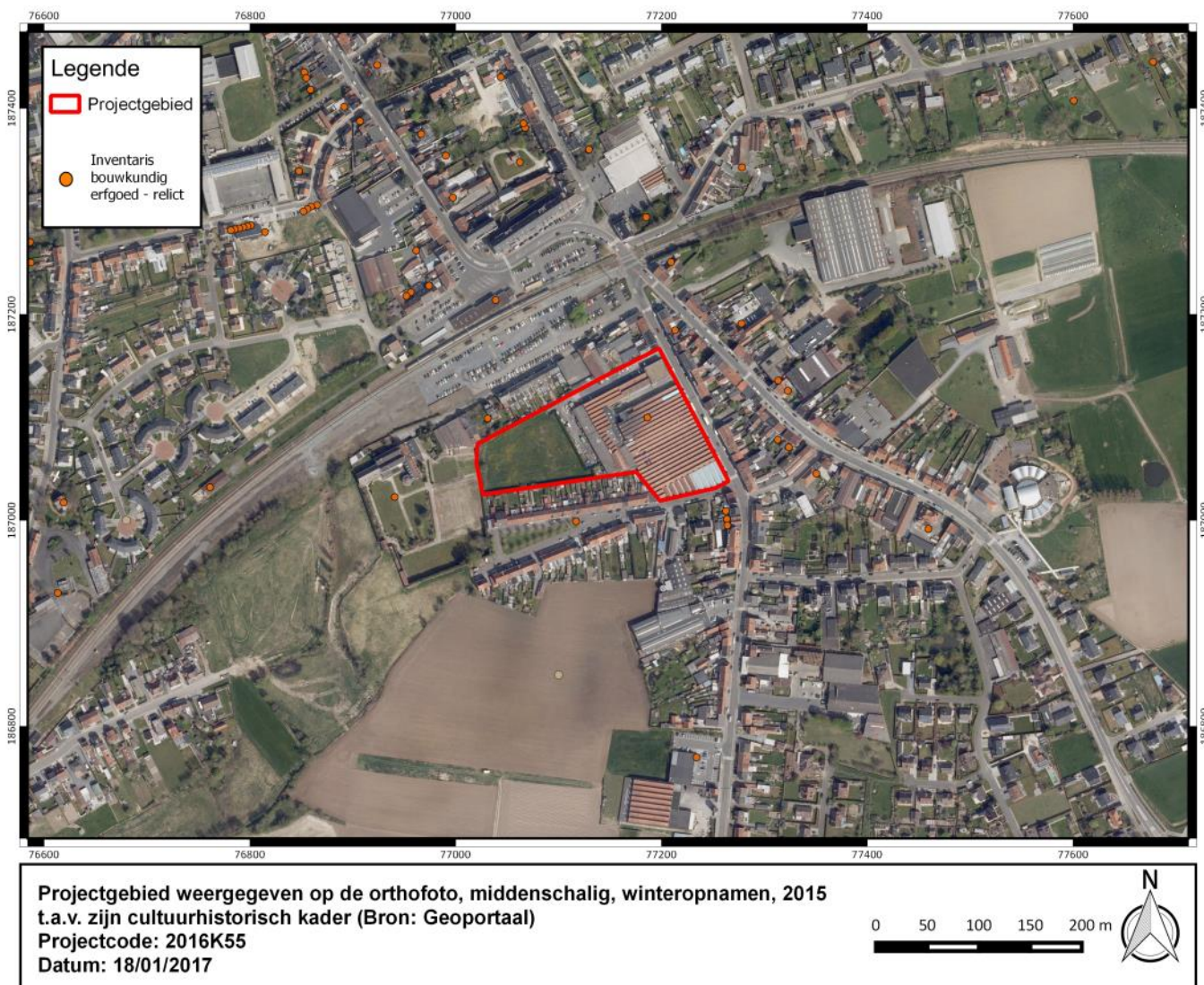
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België met aanduiding van de CAI-polygoenen (Bron: Geopunt)

Tabel 3: Overzicht van de aanwezige CAI.

CAI nummer	Omschrijving
76935	Onbepaalde gebeurtenis ; NK: 15 meter Late middeleeuwen: Alleenstaande hoeve (vroegste vermelding in 1443) Bron: Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen. Inventaris van het bouwkundig erfgoed. Provincie West-Vlaanderen. Gemeente Tielt. Deel I: Stad Tielt (Straten A-R).
72827	Onbepaalde gebeurtenis (Frederik Demeyere, 2002); NK: 15 meter Late middeleeuwen: Alleenstaande site met walgracht – in oorsprong omwalde hoeve gelegen op een terp Bron: Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen. Inventaris van het bouwkundig erfgoed. Provincie West-Vlaanderen. Gemeente Tielt. Deel I: Stad Tielt (Straten A-R).
76934	Onbepaalde gebeurtenis; NK: 15 meter Late middeleeuwen: Alleenstaande site met walgracht – in oorsprong omwalde hoeve ,

CAI nummer	Omschrijving
	gedempt in 1914. Bron: Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen. Inventaris van het bouwkundig erfgoed. Provincie West-Vlaanderen. Gemeente Tielt. Deel I: Stad Tielt (Straten A-R).
72825	Onbepaalde gebeurtenis; NK: 15 meter Late middeleeuwen: Alleenstaande site met walgracht – in oorsprong omwalde hoeve gelegen op een terp Bron: Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen. Inventaris van het bouwkundig erfgoed. Provincie West-Vlaanderen. Gemeente Tielt. Deel I: Stad Tielt (Straten A-R).
161490	Veldprospectie (1990), NK: 150 meter Neolithicum: geen bijkomende specificatie over aantal vondsten of aard van de vondsten Bron: Calmeyn D. 1994, de prehistorische mens op de Pittems-Egemse cuesta. Een voorlopig beeld na 5 jaar veldprospectie, in: De Roede van Tielt 25/4, 142-200
161487	Veldprospectie (1990), NK: 150 meter Neolithicum: vondstenconcentratie van lithisch materiaal – o.a. bladpijlpunt, kleine pijlsneden, gesteelde pijlpunten met vleugels, gepolijste bijlen. Bron: Calmeyn D. 1994, de prehistorische mens op de Pittems-Egemse cuesta. Een voorlopig beeld na 5 jaar veldprospectie, in: De Roede van Tielt 25/4, 142-200
76981	Opgraving (2005, De Gryse Janiek); NK: 15 meter Romeinse Tijd: enkele Romeinse scherven in kuil met bouwafval Late middeleeuwen: zandwinningskuil, alleenstaande afvalput, Romeinse scherven in deze afvalput Nieuwe tijd: enkele paalkuilen, sommigen ouders en sommigen jonger dan de 18 ^{de} eeuw. Bron: De Gryse, J. s.d., 2005: Archeologisch onderzoek in het centrum van Tielt (opgravingsverslag)
76982	Opgraving (2005, De Gryse Janie); NK: 15 meter Romeinse tijd: een 10-tal Romeinse scherven Middeleeuwen: bakstenen muur die behoorde tot de lakenhalle, 1 paalkuil en een brandlaag 17 ^{de} eeuw: smalle bakstenen constructie als berscherming van een loden leiding. 18 ^{de} eeuw: resten van vier gevangencellen van het schepenhuis:stadhuis Bron: De Gryse, J. s.d., 2005: Archeologisch onderzoek in het centrum van Tielt (opgravingsverslag)

1.2.2.3 Projectgebied gesitueerd ten aanzien van zijn landschappelijk en culturele kader

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België t.a.v. zijn cultuurhistorisch kader (Bron: Geoportaal)

Er zijn een aantal bouwkundige erfgoedrelicten te onderscheiden binnen het projectgebied. In het oostelijk deel staat de Weverij Van maele, opgericht in 1906-1907 op de gronden van de vroegere stadsblekerij door Oscar J. Van Maele, als vijfde in rij van de eerste mechanische weverijen (met stoomketel) in Tiel, waarvan als enige nog in werking.

Bouw van het complex, met kantoorgebouw aan de noordzijde en vrijstaand woonhuis aan de zuidzijde (hoek Dertig Zilverlingenstraat), grotendeels gerealiseerd in de jaren 1907-1912 onder leiding van een Franse architect en uitgevoerd door aannemer Henri Lievens; de firma De Coster-Van de Velde levert de gietijzeren stutten en dwarsbalken.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog wordt de weverij opgeëist door de bezetter als herstelplaats voor grof geschut, met aftakking van de nabijgelegen spoorweg voor makkelijke aan- en afvoer; tevens door het "Voedingscomité" benut als magazijn. Na de oorlog wordt de weverij omgedoopt tot "Etablissements Schaetsaert & Van Maele", nog later tot "Etablissements O.J. Van Maele et Fils". In de jaren 1920 volgen verdere uitbreidingswerken en worden alle weefgetouwen met een elektrische motor uitgerust; de stoomketel dient enkel nog voor de scheermolen, de mangel en enkele andere machines.

Na de Tweede Wereldoorlog wordt de fabriek uitgebreid met een verdelingsafdeling (1946) en een

confectieatelier (1951) en wordt het machinepark nogmaals gemoderniseerd. Bij de uitbreidingen wordt de in 1944 opgerichte O.-L.-Vrouwekapel op de hoek met de Dertig Zilverlingenstraat verplaatst naar de huidige locatie (cf. Dertig Zilverlingenstraat z.nr.).

De weverij krijgt in 1990 een nieuw kantoorgebouw met toonzaal na sloop van het oude, dat beschadigd raakt door een storm; tevens bouw van een afvalwaterzuiveringsinstallatie. Huidige productie bestaat o.m. uit tafellinnen, behangweefsels en kledijconfectie; tevens eigen ververij. Complex oorspronkelijk achterin gelegen en in 1912 uitgebreid tot aan de straat. Bakstenen eenlagige constructie onder gekoppelde, schilddaken (nok loodrecht op straat; mechanische pannen) met doorlopende daklichten; X-ankers in zijmuren. Grote blinde muurvakken aan de straatzijde, bovenaan voorzien van meerledige fries.

In het westelijk deel van de locatie staat het Slotklooster van de Passionistinnen, z.g. "Mater Dolorosa", neogotisch kloostercomplex ingewijd in 1905 als eerste Belgische Passionistinnenklooster. Net ten noorden situeert zich een interbellumwoning

1.3 Conclusie en syntheseplan

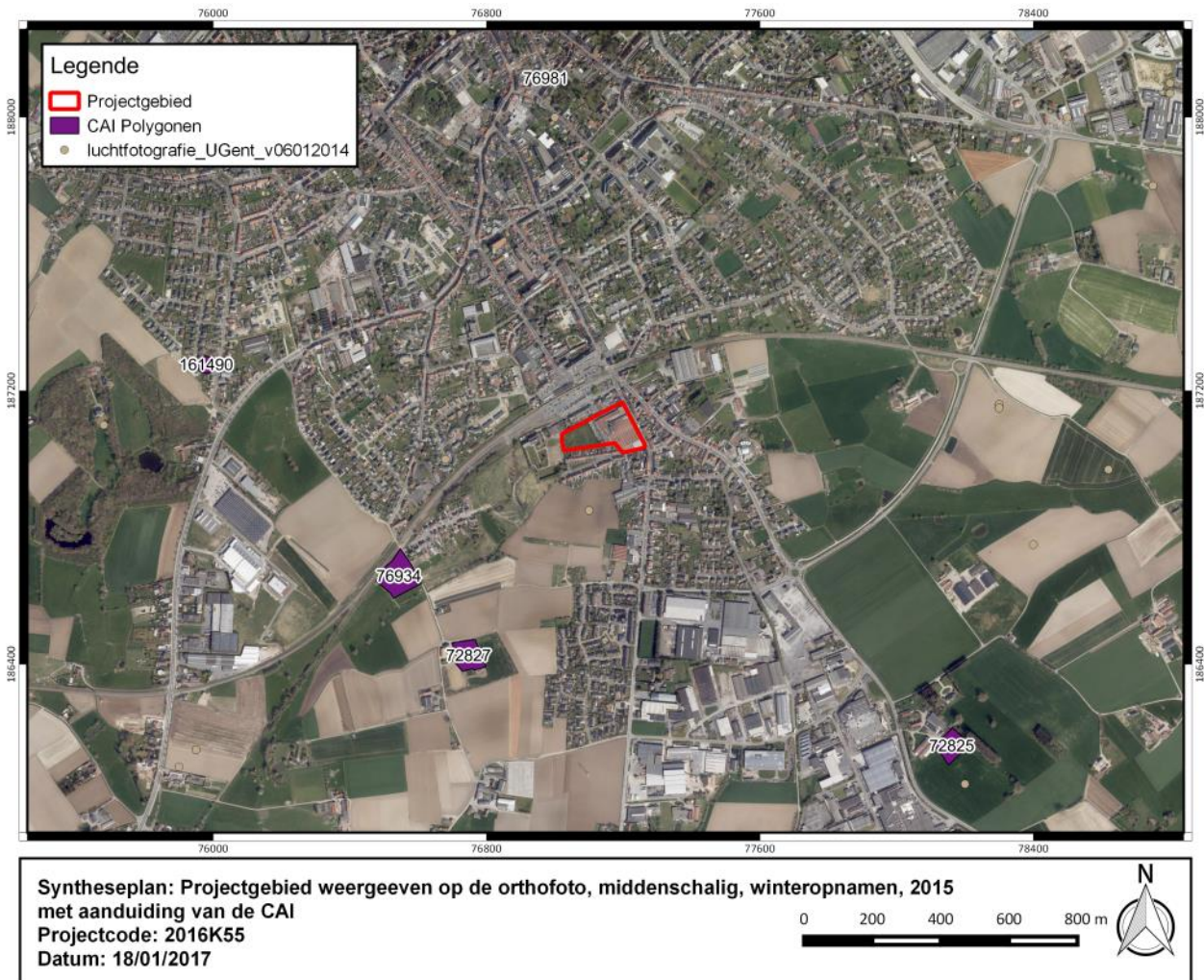
De initiatiefnemer plant de realisatie van een verkaveling te Tielt in de provincie West-Vlaanderen. Het projectgebied heeft een totale oppervlakte van 2 ha.

Landschappelijk gezien is het projectgebied gesitueerd in de zandleem- en leemstreek. De quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het gebied een eolisch afgezet zand tot zandleem van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holocene weer. Het projectgebied ligt net aan de zuidrand van de cuesta van Tielt. Het projectgebied heeft een gemiddelde hoogte van ca. 34 m TAW en kent een hoogteverschil van 4m. Het projectgebied maakt geen deel uit van de cuesta maar ligt nog steeds op een heuvel of uitloper naast een beekdal die de afwatering van de cuesta verzorgt.

Het onderzoek van historische bronnen en kaartmateriaal geeft een continu ruraal karakter van de planlocatie aan.

Verder zijn in de omgeving van het plangebied verschillende archeologische indicatoren waargenomen. Zo bevinden zich ten zuidwesten van het plangebied verschillende sites met walgracht en werden bij twee opgravingen door Janiek De Gryse in 2005 ten noorden van het projectgebied (in het centrum van Tielt) archeologische resten uit Romeinse en Laat Middeleeuwse perioden aangetroffen.

Concreet wordt op basis van de geraadpleegde bronnen verwacht dat grondvaste archeologische sporen nog in situ aanwezig zijn in het bodemarchief. Dergelijke grondvaste sporen zijn binnen het onderzoeksgebied mogelijk vanaf het Neolithicum. Om deze grondvaste sporen wetenschappelijk te onderzoeken wordt hier een archeologisch vooronderzoek in de vorm van proefsleuven vooropgesteld.

Figuur 22: Synthesepan

1.3.1 Samenvatting gericht op een gespecialiseerd publiek

Cfr. 1.3 Conclusie en synthesepan

1.3.2 Samenvatting gericht op een niet-gespecialiseerd publiek

De initiatiefnemer plant een verkaveling te Tiel. Het projectgebied heeft een totale oppervlakte van 2 ha. Landschappelijk gezien is het projectgebied gesitueerd in de zandleem- en leemstreek. Het onderzoek van historische bronnen en kaartmateriaal geeft een continu ruraal karakter van de planlocatie aan. Verder zijn in de omgeving van het plangebied verschillende archeologische indicatoren waargenomen. Gezien het archeologisch potentieel wordt hier een archeologisch vooronderzoek in de vorm van proefsleuven vooropgesteld.

Deel 3: Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

Deel 4: Bijlagen

Projectcode	2016K55
Onderwerp	Tielt Bedevaartstraat
Plannummer	1
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	10/11/2016

Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07/11/2016

Plannummer	3
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2017

Plannummer	4
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Visualisatie van de geplande werken
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	5
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Traditionele Landschappenkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2017

Plannummer	6
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Tertiair Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2017

Plannummer	7
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Quartair geologische kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2017

Plannummer	8
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2017

Plannummer	9
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Potentiële bodemerosie/perceel
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2017

Plannummer	10
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/01/2017

Plannummer	11
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Hoogteverloop
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/01/2017

Plannummer	12
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Waterlopen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	19/01/2017

Plannummer	13
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Ferraris
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2017

Plannummer	14
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2017

Plannummer	15
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Popp
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2017

Plannummer	16
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1971

Plannummer	17
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1979-1990

Plannummer	18
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2000-2003

Plannummer	19
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2015

Plannummer	20
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	CAI
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2017

Plannummer	21
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Cultuurhistoriek
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2017

Plannummer	22
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Syntheseplan
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	18/01/2017